

Debatt

Debatt | Arbetsmarknad

Kortsiktigt att lägga ner utbildningar

Svensk industri kommer att behöva anställa 300000 medarbetare under de kommande tre åren. Trots detta lägger kommuner ner yrkesutbildningar för att spara på kort sikt. Det skriver Erik Haara, Trä- och möbelföretagen, och Per-Olof Sjöo, GS-facket. [SvD.se/wg4dAP](https://svd.se/wg4dAP)

→ SvD.se

Foto: Janerik Henriksson/TT

Replik | Kärnkraft

Kärnkraft handlar inte om planekonomi

Tre nationalekonomer efterfrågar en seriös diskussion om kärnkraft, men deras artikel ger en missvisande bild. Regeringens satsning bygger inte på planekonomiska antaganden, utan på en noggrann analys av Sveriges behov i kraftsystemet, skriver Camilla Brodin (KD) i en replik. [SvD.se/5EyWgm](https://svd.se/5EyWgm)

→ SvD.se

Foto: Fredrik Sandberg/TT

Fel utgångspunkt för utredning om modersmål

Det stämmer inte att undervisning i sitt modersmål skulle hämma integrationen så som förutsättningarna beskrivs i direktiven för en ny utredning. Istället gynnar det övrig undervisning, skriver debattörer.

I enlighet med Tidöavtalet har regeringen tillsatt en utredning gällande modersmålsundervisningen i skolan. Utredaren ska "...se över modersmålsundervisningen i syfte att den inte **negativt ska påverka integrationen** eller elevernas **kunskapsutveckling i svenska språket** och vid behov föreslå åtgärder för att säkerställa att modersmålsundervisningen inte har sådana effekter".

Kanske undrar någon vad modersmålsundervisning är, och varför det finns i Sverige? Modersmål kallades förr hemspråk. Skyldigheten att erbjuda hemspråksundervisning infördes i och med hemspråksreformen 1977 för att ge flerspråkiga barn möjligheten att utveckla alla kompetenser i sina språk och också stärka det identitetsskapande som språk innebär för individen. Idag är modersmål ett *frivilligt* ämne som kan läsas i alla skolformer, om de villkor som finns i skolagen är uppfyllda.

Regeringen tror alltså att språkundervisning negativt påverkar integration samt utveckling av svenska språket. Man väljer dock att enbart utreda modersmålsämnet. Annan undervisning i främmande språk inkluderas inte, trots att den språkundervisningen ges mycket mer tid per vecka än modersmål. Vissa skolor har till och med *merparten* av sin undervisning på annat språk än svenska. Det leder osökt till frågan om regeringen gör skillnad på språk och i vilken kontext de undervisas? Anser regeringen att viss språkundervisning har negativ påverkan och annan inte?

Vidare antyder direktivet att till skolämnet modersmål ska kopplas villkor om integration, att detta är syftet och ger ämnet berättigande. I den nationella kursplanen beskrivs syftet, som i alla kursplaner. Ingenstans nämns ordet integration. Ämnet handlar om att eleverna ska utveckla kunskaper i och om modersmålet, stimulera intresse för att tala, läsa och skriva, utveckla förmågan att använda modersmålet som ett medel för språkutveckling och lärande. Regeringen verkar tro att många modersmålslever har integrationsproblem. Det är fel. Flertalet av dem är födda

i Sverige och väl integrerade. De har flera modersmål, varav svenska oftast är ett.

Mot bakgrund av ovanstående ter sig regeringsdirektivet märkligt. Mellan raderna framträder obehagliga antaganden och värderingar om vissa elevgrupper. Det vittnar om okunskap om skolämnet modersmål, om de cirka 200 000 elever som nyttjar möjligheten att läsa och om språkinlärning och flerspråkighet generellt.

Integration är inte syftet med modersmål, men kan ändå bli en bieffekt. I Västerås har man genom tematisk undervisning om framtidstro, goda förebilder och meningsfull fritid sett att så är fallet. Samhällsperspektiv med avstamp i elevens drivkraft stärker tilltron till förmågan att nå drömmar och mål. Samarbetet sker med andra aktörer i staden, till exempel kultur-, idrott- och fritidsförvaltningen, bibliotek, föreningsliv och elevhälsa. Eleverna når insikt att samhället är för alla och att egna val är avgörande.

Vad får elever att välja modersmål, utöver obligatoriska ämnen i skolan? Lektionerna ges i regel sent, då andra elever gått hem, och ofta på en annan skola. I Uppsala svarade elever på en enkät om motivation för ämnet. Elevernas svar framhöll bland annat trygghet, identitet och nytta för andra skolämnena.

Varför stärks elever i *andra ämnen* genom att läsa modersmål? Flerspråkiga utvecklar ofta en kognitiv flexibilitet som gynnar dem i lärandet. Svensk forskning ger exempel på somaliska elever som genom modersmålsundervisning stärkt läsförståelse i somaliska. Det utvecklade även svenskan och därmed resultat i andra ämnen. I Ronneby visade en undersökning i kommunen att elever som läser modersmål totalt sett har högre meritvärde än de som inte gör det.

Redan för 20 år sedan konstaterade Skolverket att vart fjärde barn som växte upp då, hade rötter i andra delar av världen. Detsamma gäller idag, i än högre grad. Dagens unga har på ett annat sätt än tidigare generationer kontakt med människor som talar andra språk, har en annan kultur och traditioner än de själva. De unga står även inför globala problem som krä-

ver samarbete, kommunikation och kontakter med andra länder. Mot den bakgrunden inser man att flerspråkighet är en ovärderlig resurs för Sverige.

Vissa partier hävdar ändå att det inte är det allmännas ansvar. Flerspråkiga ska själva utveckla sina språk. Sveriges språklag säger dock att det *allmänna ansvarar* för att den enskilde ges tillgång till sitt språk. Lagen vill värna svenskan men också den språkliga mångfalden i Sverige. Vissa partier ondgör sig även över kostnaden för modersmål, som motsvarar endast cirka 0,3 procent av kommunernas totala utgiftsbudget.

De som ifrågasätter modersmålsundervisning glömmer det enorma värde som språkkunskaper skapar, och här menas inte ytliga sådana utan språk på *modersmålsnivå*. Individuellt själv men även näringsliv och politik gynnas av språklig och kulturell kunskap hos medborgarna. Flerspråkighet är en nyckelkompetens, nu och i framtiden.

Att inskränka rätten till modersmålsundervisning är inte Sverigevänligt, tvärtom ett bakslag för vårt land. Om vi i stället *stärker* modersmålsundervisningen och utvecklar våra språk blir vi rikare både i hjärta och hjärna, och mer konkurrenskraftiga globalt. Det är Sverigevänligt.

Faktum är att det redan finns en färdig utredning om modersmål (2019), som innehåller konstruktiva förslag till utveckling av ämnet. Omsätt denna i praktik och låt Sverige fortsätta som ett ledljus för flerspråkighet!

Camilla Hollmén, Malin Tyberg, Marianna Aivazova, Simeon Oxley, Liselotte Dahlberg Jakobsson, Åsa Ewertson, Sari Rantaeskola Johansson, Åsa Svensson, Jessica Möller-Ljungberg, Dennis Lachan Eriksson, Edina Muratagic, Goce Dabeski, Mikael van Lunssen, Anna Herlöfsson, Ihsan Batti och Alexandra Degerman undertecknarna ingår i Nätverk Modersmål (NÄMO) – ett samarbetsnätverk för modersmålsenheter i kommuner i Mellansverige

” Mellan raderna framträder obehagliga antaganden och värderingar om vissa elevgrupper.

Foto: Henrik Montgomery/TT

ver samarbete, kommunikation och kontakter med andra länder. Mot den bakgrunden inser man att flerspråkighet är en ovärderlig resurs för Sverige.

Vissa partier hävdar ändå att det inte är det allmännas ansvar. Flerspråkiga ska själva utveckla sina språk. Sveriges språklag säger dock att det *allmänna ansvarar* för att den enskilde ges tillgång till sitt språk. Lagen vill värna svenskan men också den språkliga mångfalden i Sverige. Vissa partier ondgör sig även över kostnaden för modersmål, som motsvarar endast cirka 0,3 procent av kommunernas totala utgiftsbudget.

De som ifrågasätter modersmålsundervisning glömmer det enorma värde som språkkunskaper skapar, och här menas inte ytliga sådana utan språk på *modersmålsnivå*. Individuellt själv men även näringsliv och politik gynnas av språklig och kulturell kunskap hos medborgarna. Flerspråkighet är en nyckelkompetens, nu och i framtiden.

Att inskränka rätten till modersmålsundervisning är inte Sverigevänligt, tvärtom ett bakslag för vårt land. Om vi i stället *stärker* modersmålsundervisningen och utvecklar våra språk blir vi rikare både i hjärta och hjärna, och mer konkurrenskraftiga globalt. Det är Sverigevänligt.

Faktum är att det redan finns en färdig utredning om modersmål (2019), som innehåller konstruktiva förslag till utveckling av ämnet. Omsätt denna i praktik och låt Sverige fortsätta som ett ledljus för flerspråkighet!

Camilla Hollmén, Malin Tyberg, Marianna Aivazova, Simeon Oxley, Liselotte Dahlberg Jakobsson, Åsa Ewertson, Sari Rantaeskola Johansson, Åsa Svensson, Jessica Möller-Ljungberg, Dennis Lachan Eriksson, Edina Muratagic, Goce Dabeski, Mikael van Lunssen, Anna Herlöfsson, Ihsan Batti och Alexandra Degerman undertecknarna ingår i Nätverk Modersmål (NÄMO) – ett samarbetsnätverk för modersmålsenheter i kommuner i Mellansverige